

การใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองพัฒนาบุคคลออทิสติก

โดย นางสาวกาญจนา ตะวัน¹

การใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะก่อนการเรียนรู้ในรูปของกิจกรรมและสื่อการสอนต่างๆ ที่น่าสนใจที่จัดลำดับจากความยากง่ายไปหายาก นำมาพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกผ่านการใช้ระบบกล่องงาน ซึ่งบุคลากรผู้บริการและผู้ปกครองสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกได้อย่างเหมาะสม หลากหลายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในการจัดทำสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองเพื่อพัฒนาทักษะก่อนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวทางการจัดกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือบุคคลออทิสติก ที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบ คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นโครงสร้างชัดเจน การสื่อสารโดยใช้ภาพ และการจัดงานให้เป็นชุด ๆ ผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะ ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การเตรียมความพร้อมศิลปะและภาษา คณิตศาสตร์ การใช้เหตุผล และการเล่น (สมพร หวานเสรี, 2552; Watson, 1989; Hodgdon, 1995; Quill, 1997; Buffington, Krantz, McClannahan, and Poulson, 1998 ; Winter, 2003; Bergeson et al, 2008) สอดคล้องกับ พรหมณี หาญหัก (2550) ที่ศึกษา ชุดการเรียนรู้ที่ใช้กลวิธีรับรู้ผ่านการมองในนักเรียนออทิสติกพบว่า หลังการใช้นักเรียนมีความเข้าใจทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นซึ่งสนับสนุนงานวิจัยของเกศนีนงคลดรีวิทยา (2550) ที่ใช้กิจกรรมนิทานที่มีรูปภาพประกอบพร้อมทั้งการให้เด็กร่วมแสดงบทบาทสมมติในนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางคณิตศาสตร์มากขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ สมพร หวานเสรี (2547) และมยุรี เชื้อพระคาและอัจฉรา แก่งคำ (2551) ได้ศึกษาพัฒนาการของทักษะด้านภาษาผ่านการแลกเปลี่ยนรูปภาพ (PECS) พบว่าบุคคลออทิสติกมีทักษะทางภาษาดีขึ้นโดยเฉพาะบุคคลออทิสติกที่มีอายุ ระหว่าง 2- 3 ปี เด็กจะสามารถพูดได้อย่างมีความหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของปทุมวรรณ สิงห์ปัญญา (2550) ที่ได้ศึกษาผลการใช้สมุดภาพที่มีต่อความสามารถด้านการสื่อสาร พบว่า นักเรียนสมองพิการมีความเข้าใจสถานการณ์ในชีวิตประจำวันและสามารถสื่อสารกับครูผ่านสมุดรูปภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ จิระพร ชะโน (2551) ได้พัฒนารูปแบบการสอนสื่อความหมายเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในเด็กออทิสติก อายุ 3-6 ปี ผ่านสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง เช่น การสาธิต การใช้ภาษาท่าทาง การใช้สื่อของจริง การใช้รูปภาพ รูปภาพ พบว่า เด็กออทิสติกมีความสามารถในการสื่อความหมายได้ดีขึ้น สามารถสื่อสารด้วยรูปภาพอย่างอิสระ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดลง และพบว่าระดับการสื่อสารมีความคงทนหลังหยุดใช้โปรแกรม เนื่องจากเด็กเข้าใจรูปภาพและถ่ายโยงการเรียนรู้สถานการณ์ได้มากขึ้น นอกจากนี้ปิยนันต์ แก้วพรหม (2551) ศึกษาพบว่าการใช้ชุดการสอนรูปภาพ สามารถพัฒนาการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กออทิสติกได้

ด้านทักษะทางสังคม สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองได้มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนที่เรียนรู้จากการมอง โดยเฉพาะบุคคลออทิสติกที่เรียนรู้ได้ดีจากการมองรูปภาพ การเคลื่อนไหวและเรียนรู้ได้ดีจากการฝึกซ้ำๆ จากกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและอยู่ในชีวิตประจำวัน สนับสนุน อภาพ ดรีสุน (2550) ที่ศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีรับรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกเรื่อง การขอขอบคุณ การขอโทษ พบว่า ความถี่ในการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้น นักเรียนเข้าใจสถานการณ์และวิตกกังวลน้อยลง นอกจากนี้การใช้รูปภาพพัฒนาทักษะทางสังคมยังทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้เหมาะสมสอดคล้องกับอรธิดา ประสาน (2551) ที่ศึกษากระบวนการพัฒนาเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติกชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเรื่องราวทางสังคมที่ใช้พัฒนานบนพื้นฐานความแตกต่างเฉพาะบุคคล พบว่า หลังจากให้นักเรียนออทิสติกอ่านเรื่องราวทางสังคมที่มีรูปภาพประกอบอย่างต่อเนื่องแล้ว นักเรียนออทิสติกมีความเข้าใจบทบาท ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ในโรงเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ และพฤติกรรมนั้นยังคงอยู่เมื่อหยุดใช้ นอกจากนี้มณฑิกาญจน์ ลอยคลัง (2551) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อน ของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านของไทยโดยการสื่อสารด้วยรูปภาพ พบว่า เด็กบกพร่องทางสติปัญญาสามารถเรียนรู้กติกาการเล่น การรอคอย การรู้จักแพ้ชนะได้ดีขึ้น

ผู้เขียนได้วิเคราะห์งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมองในการทักษะก่อนการเรียนรู้และนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคลออทิสติก จากทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ การวิเคราะห์ธรรมชาติของผู้เรียนคือบุคคลออทิสติกทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง ตลอดจนวิเคราะห์สื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดระบบเพื่อความสะดวกในการจัดหาส่งผงให้บุคคลออทิสติกให้มีทักษะการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นังนิง สบตา ทำตามคำสั่งอย่างง่าย บอกความความต้องการได้ โดยใช้รูปภาพตามเป้าหมายในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนและเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้อย่างอิสระ

คำสำคัญ visual support , ออทิสติก, เรียนรู้

¹ ครูการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

อ้างอิง

- เกศณี มงคลศรีวิทยา. (2550). **ผลของการใช้กิจกรรมเล่านิทานต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา : กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเลย.** รายงานการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิระพร ชะโน. (2551). **การพัฒนารูปแบบการสอนสื่อความหมายเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในเด็กออทิสติกก่อนวัยเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปทุมวรรณ สิงห์ปัญญา. (2550). **ผลของการใช้สมุดภาพที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนสมองพิการโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น.** รายงานการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปิยนันต์ แก้วพรม. (2551). **ความสามารถในการพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษของเด็กออทิสติกโดยใช้ชุดการสอนรูปภาพหมวดคำศัพท์ ในโรงเรียนบ้านกุดตุ้ม.** ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- มณฑิภาญจน์ ลอยคลัง. (2551). **การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาโดยการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านของไทยประกอบการสื่อด้วยภาพ.** งานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- มยุรี เชื้อพระคาและอัจฉรา แก่งคำ. (2551). **ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยการแลกเปลี่ยนรูปภาพของเด็กออทิสติก.**งานช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมพร หวานเสริญ. (2547). **ผลของการใช้ระบบการแลกเปลี่ยนรูปภาพเพื่อการสื่อสารและกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) ต่อพัฒนาการทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก: กรณีศึกษา.** ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ (2552). **การพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติกโดยใช้สื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการมอง .** ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- อรธิดา ประสาร. (2551). **กระบวนการพัฒนาเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Hodgdon, L. (1995). Solving behavior problem through the use of visually supported communication. In K. Quill (Ed.), **Teaching children with autism.** Albany : Delmar Publishing Co
- Quill, K. (1997). Instructional considerations for young children with autism: The rationale for visually cued instruction. **Journal of Autism and Developmental Disorders.** 27: 697– 714.
- Vicker, B. (2004). **Using a visual support to enhance WH question comprehension.** The Reporter 9(3), 9-10.
- Watson, L. R. et al. (1989). **Teaching spontaneous communication to autistic and developmentally handicapped children.** Austin, Texas: PRO-ED, Inc.
- Buffington, D. , P. Krantz, L. McClannahan, and C. Poulson. (1998). Procedures for teaching appropriate gestural communication skills to children with autism. **Journal of Autism and Developmental Disorders** 28: 535–545.
- Winter, M. (2003). **Asperger Syndrome: What Teachers Need to Know.** New York, NY: Jessica Kingsley Publishers.
- Bergeson, T. , Davidson, C. , Bob H. , Gill, D. H. , and Colwell, M- L. (2008). **The Educational Aspects of Autism Spectrum Disorders.** . USA. : The Contact Special education
- Hodgdon, L. (2000). **Visual strategies for improving communication: practical supports for school and home.** 10thed printing. Michigan Quirkroberts Publishing.